

(วัฒนธรรม + หนี้) x แบบไทยๆ

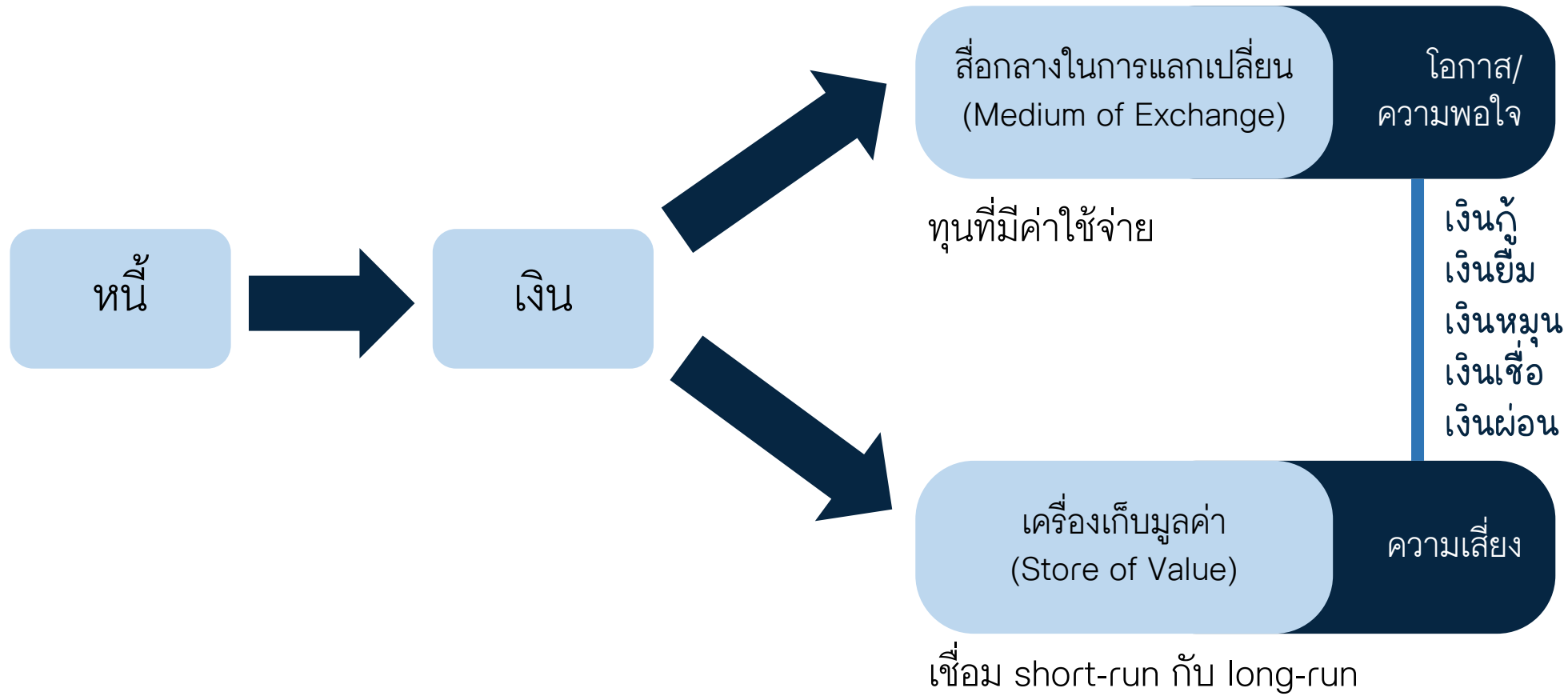
ธานี ชัยวัฒน์

ศูนย์เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมและการทดลองแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

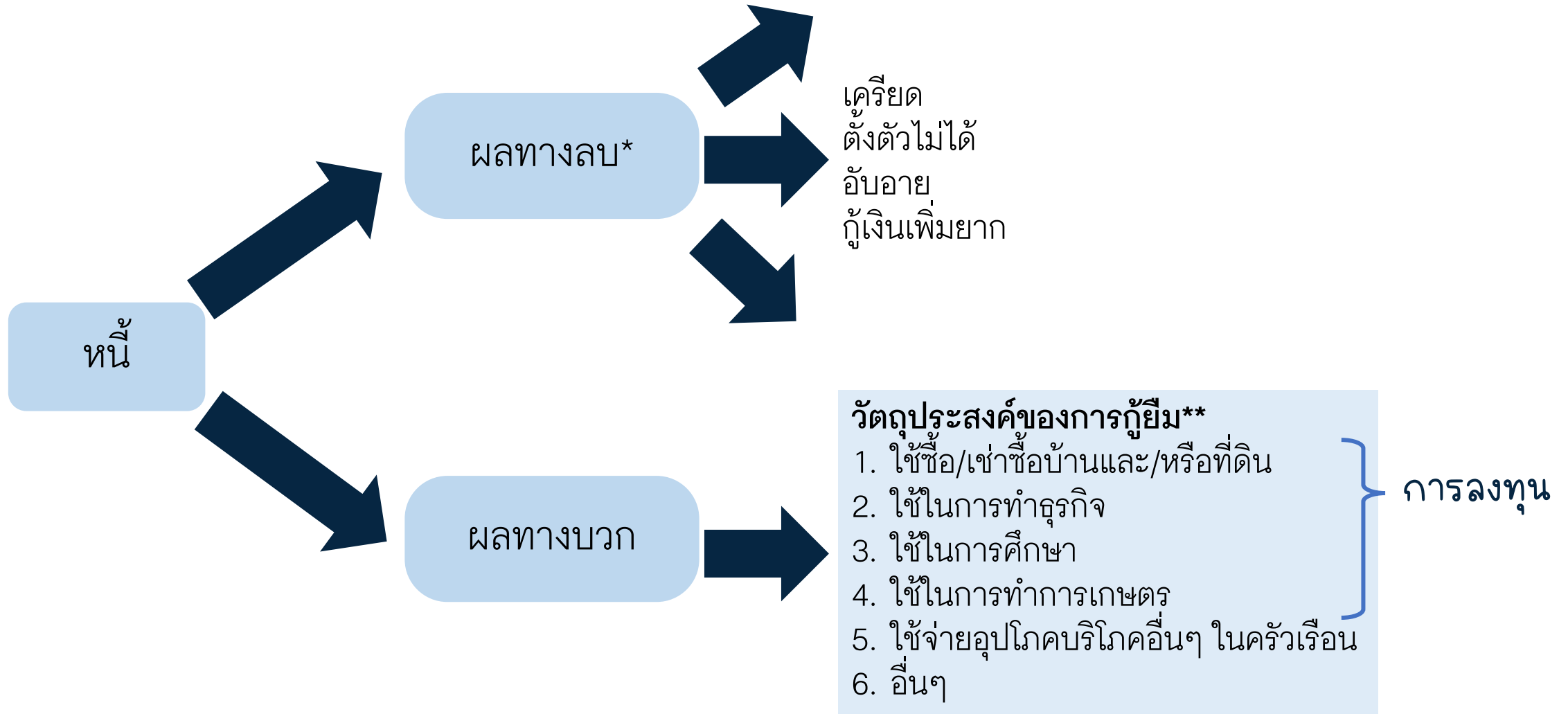
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2567 “แก้หนี้เกษตรกรอีสานอย่างไร ให้ยั่งยืน” ในวันอังคารที่ 9 กรกฎาคม 2567 เวลา 08.30-12.00 น.
ณ ห้อง Convention 2-3 โรงแรมอวานี ขอนแก่น ไฮเทค แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ จ.ขอนแก่น

หนี้คืออะไร?

หนี้ส่งผลกระทบอะไร?

*รวบรวมข้อมูลจากข่าว

**การแบ่งประเภทของวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเป็นไปตามการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

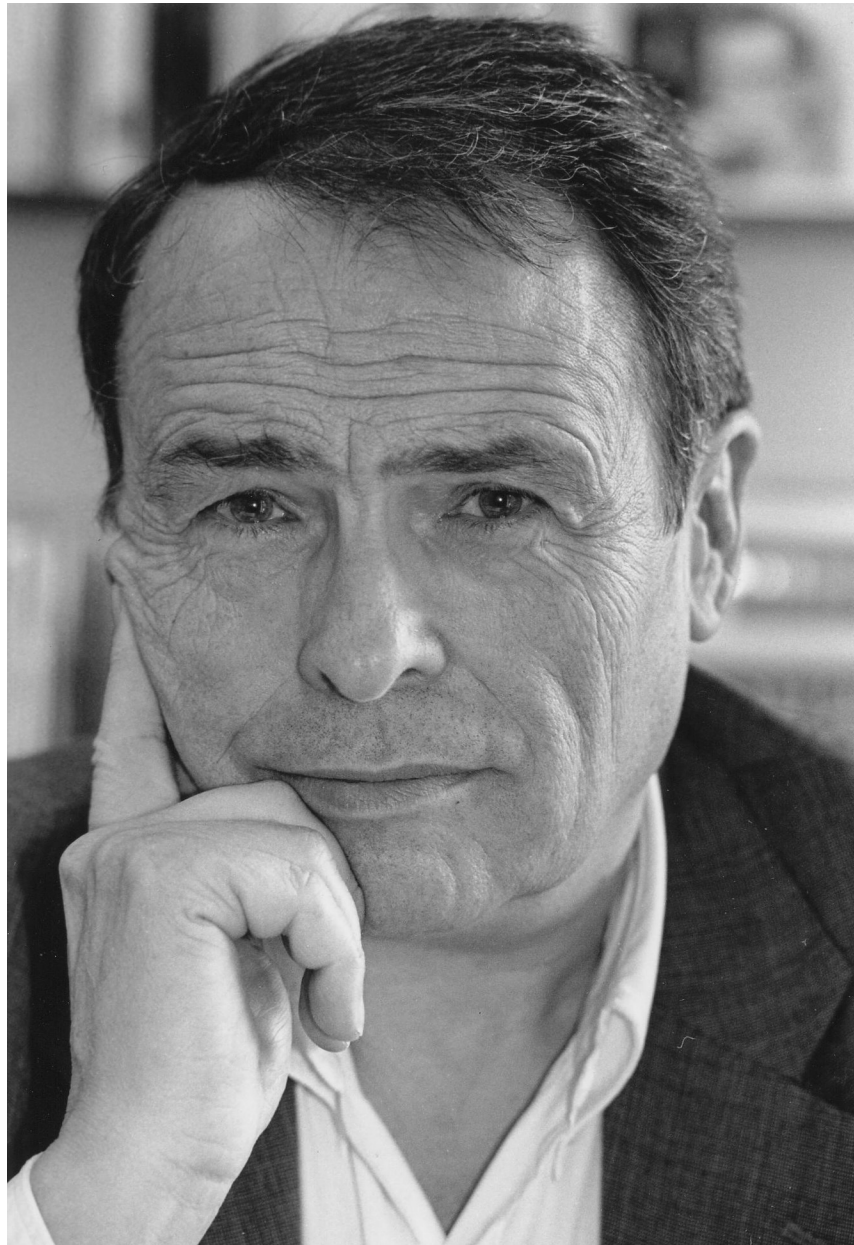
“เราอยู่ในโลกทุนนิยม และเราทุกคนต่างก็ต้องสะสมทุน”

PIERRE
BOURDIEU

Forms of Capital

GENERAL SOCIOLOGY, VOLUME 3
LECTURES AT THE COLLÈGE DE FRANCE,
1983–84

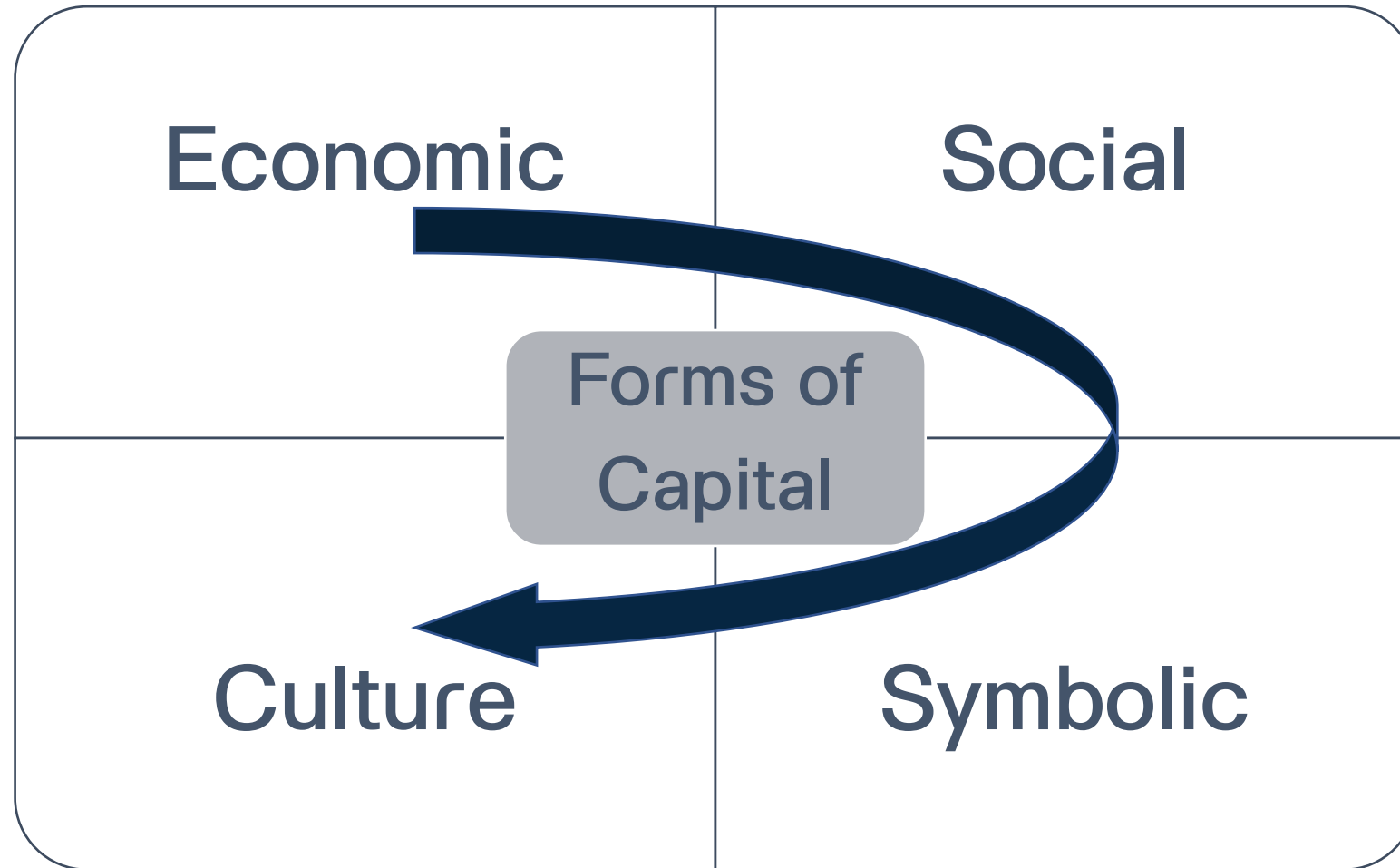

Pierre Bourdieu

(1930-2002)

“...his research pioneered novel investigative frameworks and methods, and introduced such influential concepts as cultural, social, and symbolic forms of capital (as opposed to traditional economic forms of capital).”

Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

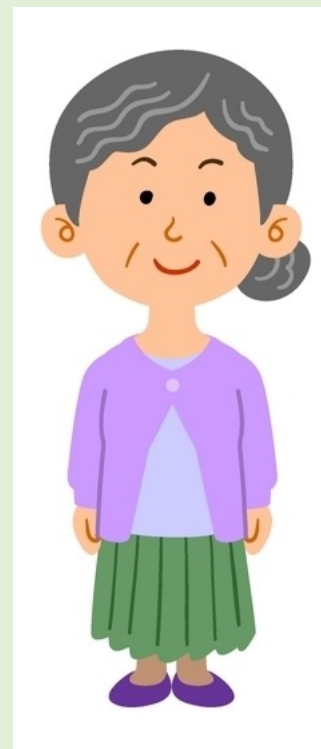

เรื่องราวของ เจ๊แหวน กับ ป้าพร

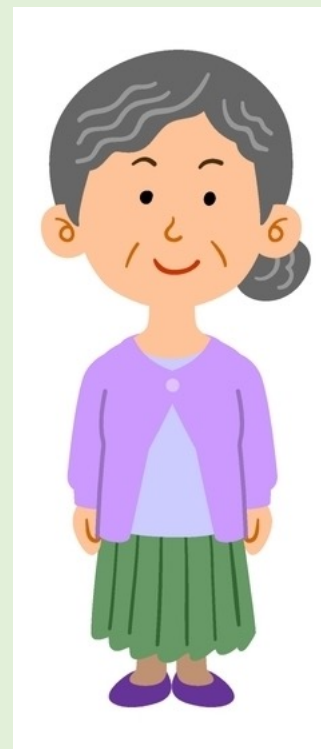
เรื่องราวของ เจ๊แหวน กับ ป้าพร

- เป็นคนมีฐานะดีในชุมชน มีเงิน
เก็บอยู่พอสมควร มีความรู้พอ
ติดต่อราชการได้
- มีลูกคนเดียว ชื่อ **กำไล**
- เจ๊แหวนก็เหมือนคนทั่วไป
อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น ต้องกล้า
เสี่ยง กล้าลงทุน

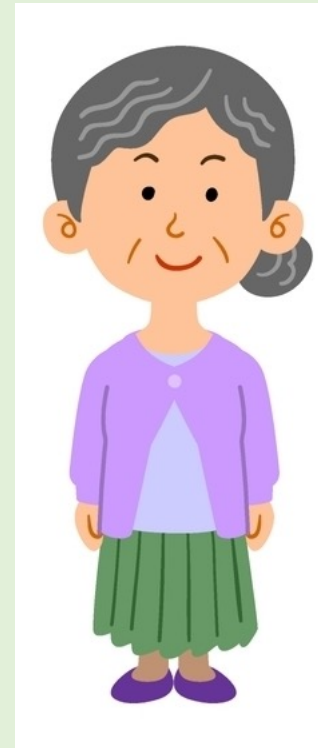

เรื่องราวของ เจ๊แหวน กับ ป้าพร

- (ถ้าเราเป็นเจ๊แหวน)
เจ๊แหวนควรทำอะไร?
 - ซื้อหุ้นพลังงาน ขนส่ง การเงิน
ซื้อพันธบัตรรัฐบาล ฝากเงิน
กินดอกเบี้ยยต่ำๆ
- หรือทำธุรกิจอะไร?
 - เลี้ยงไก่ ปลูกข้าว เปิดร้าน
ของชำ หรือผลิตสินค้า 1
ตำบล 1 soft power

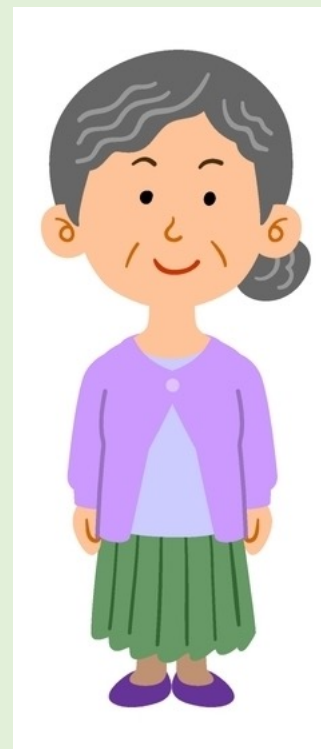

เรื่องราวของ เจ๊แหวน กับ ป้าพร

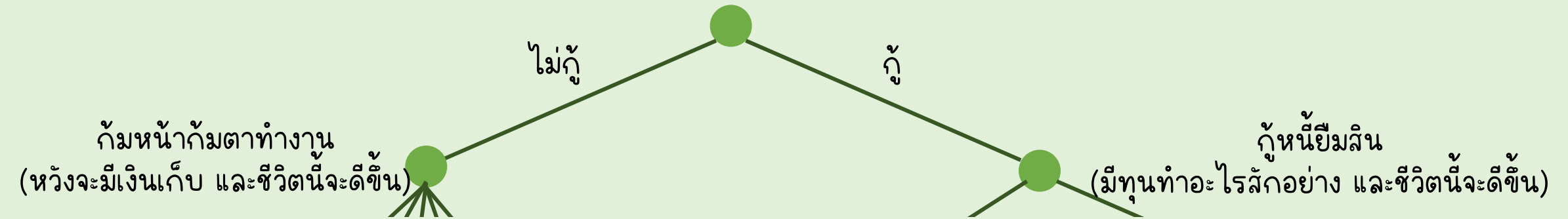
- เป็นคนมีฐานะไม่ค่อยดี หาเช้ากินค่ำ ไม่มีเงินเก็บ มีความรู้พออ่านออกเขียนได้
- มีลูกคนเดียว ชื่อ **สมใจ**
- ป้าพรก็เหมือนเจ๊แหวน อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น และป้าพรขยันทำงานเข้ายันค่ำไม่น้อยกว่าคนจนมากมายในประเทศนี้

เรื่องราวของ เจ๊แหวน กับ ป้าพร

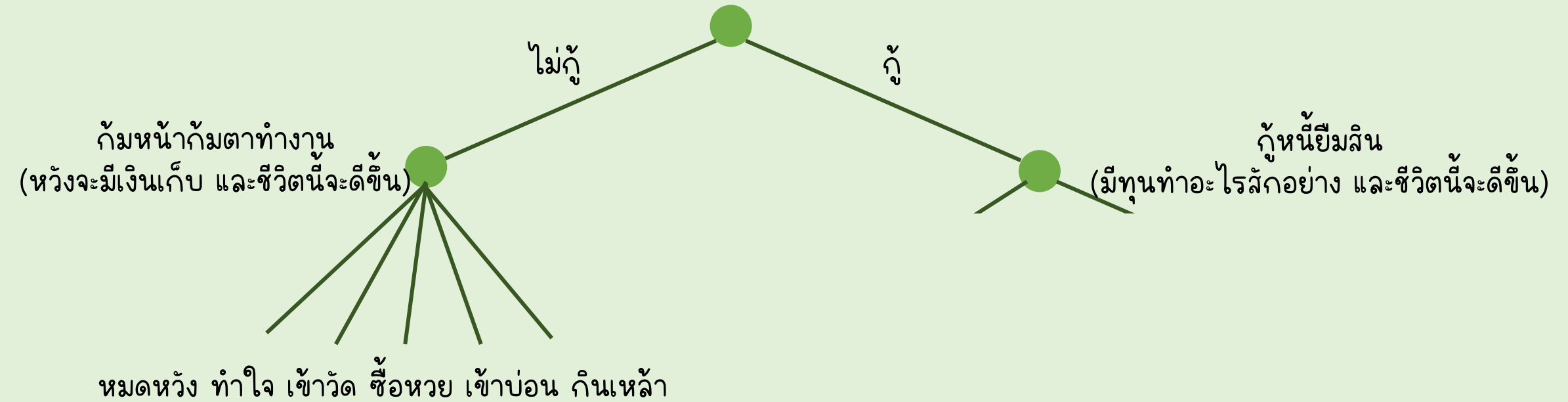

- (ถ้าเราเป็นป้าพร)
ป้าพรควรทำอะไร?
 - เรียนออนไลน์ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เป็น ทำงานเพิ่มหลังเลิก OT ตอน 2 หุ่่ม
- หรือควรทำอะไรกัน?
 - รับจ้างรายวันตามตลาด เป็นแรงงานก่อสร้าง ... หรือเข้าอบรม 90 วัน โครงการ reskill/upskill ของภาครัฐ

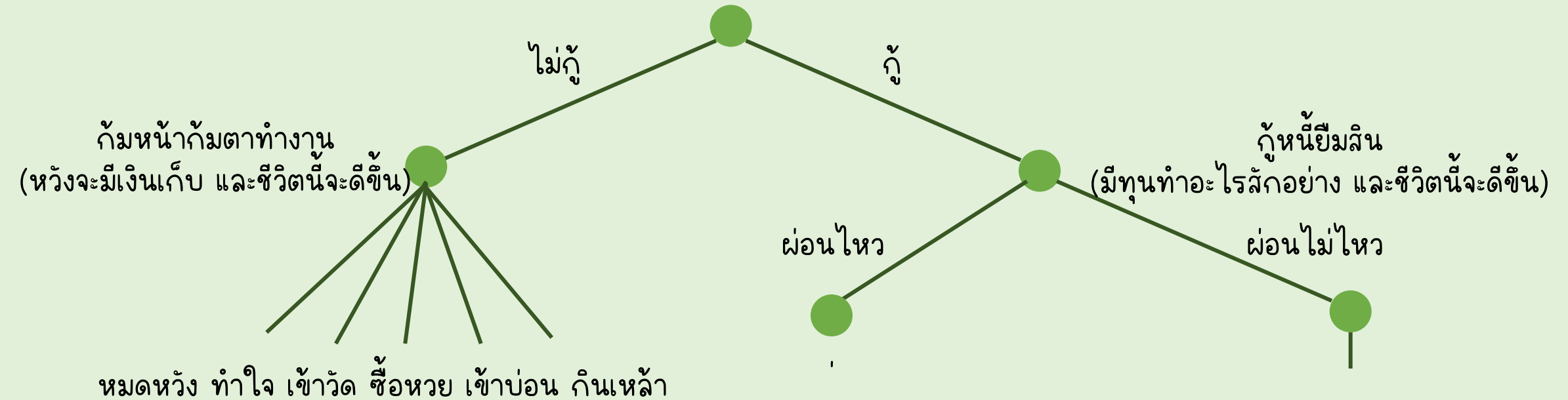
Decision Tree ของ ป้าพร

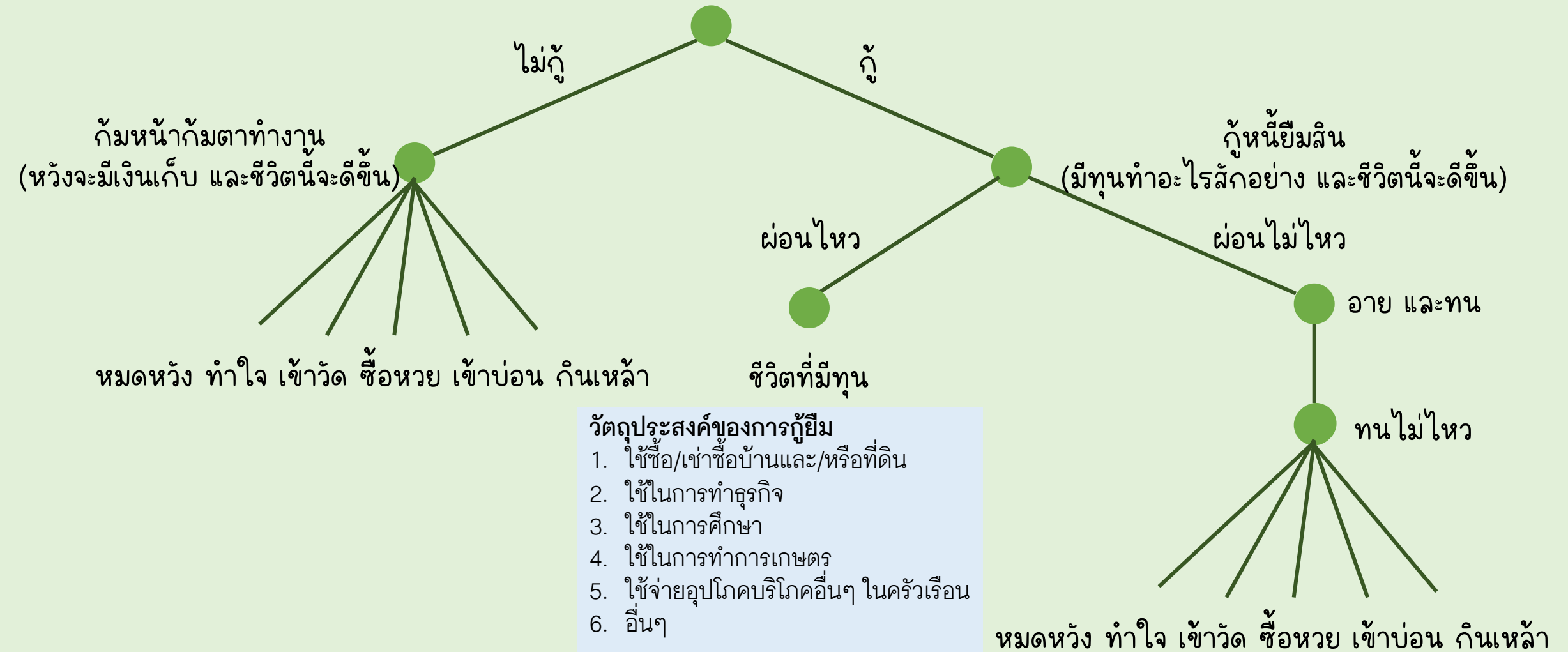
Decision Tree ของ ป้าพร

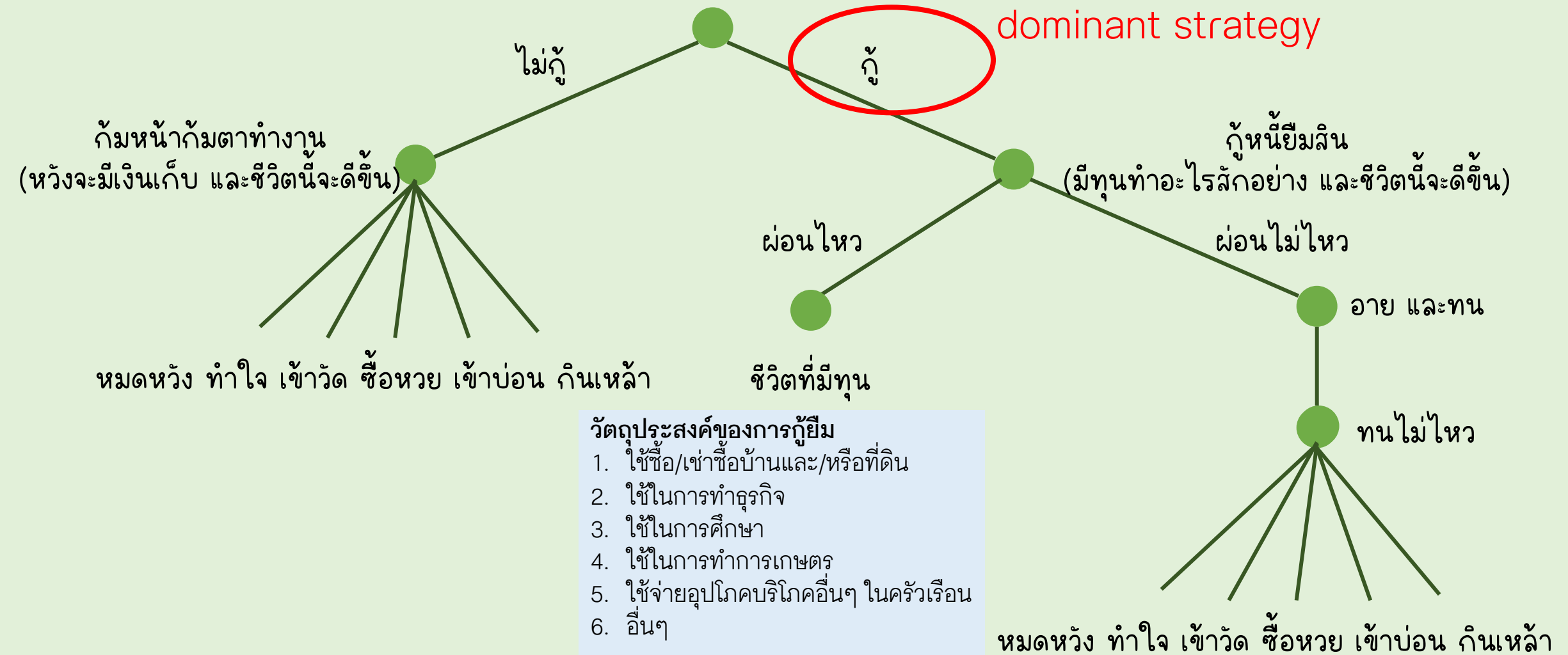
Decision Tree ของ ป้าพร

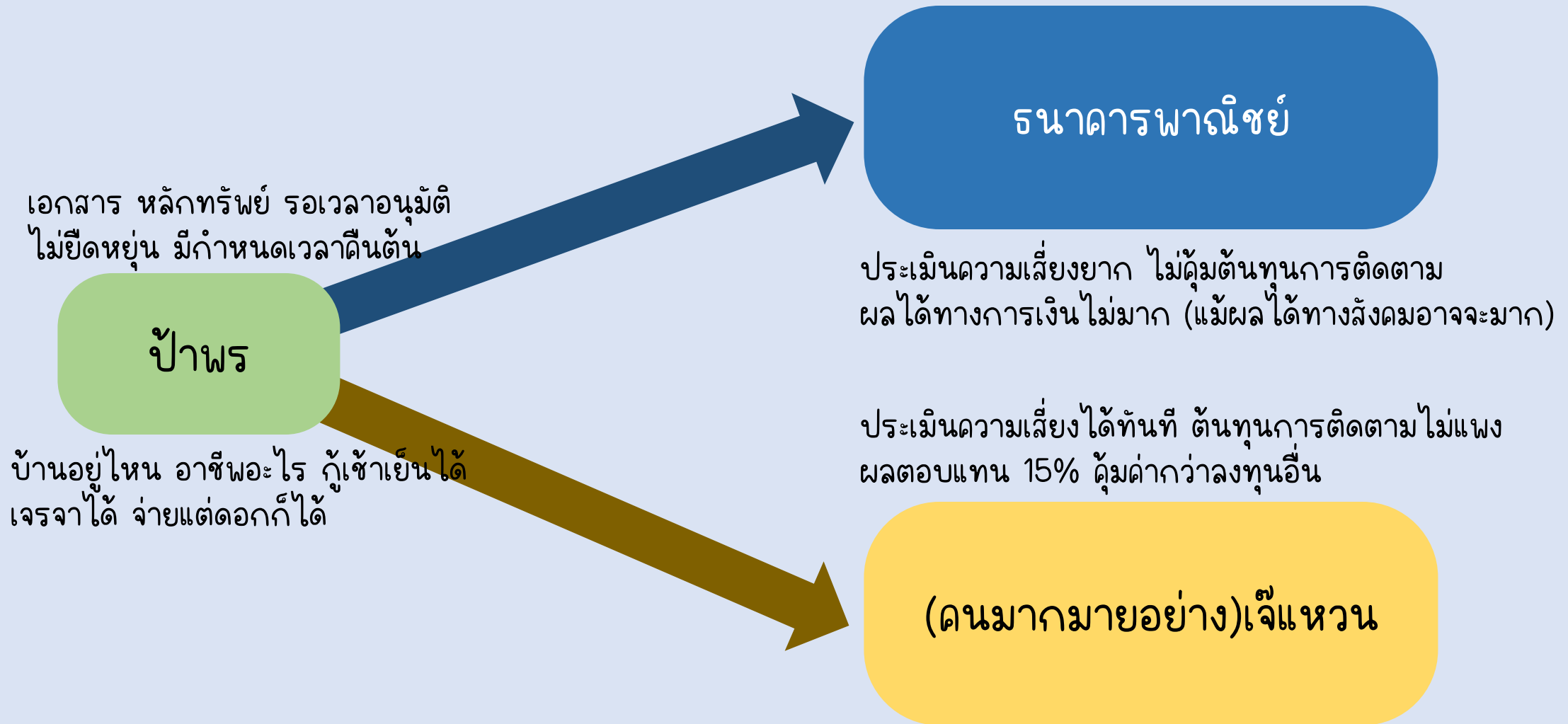
Decision Tree ของ ป้าพร

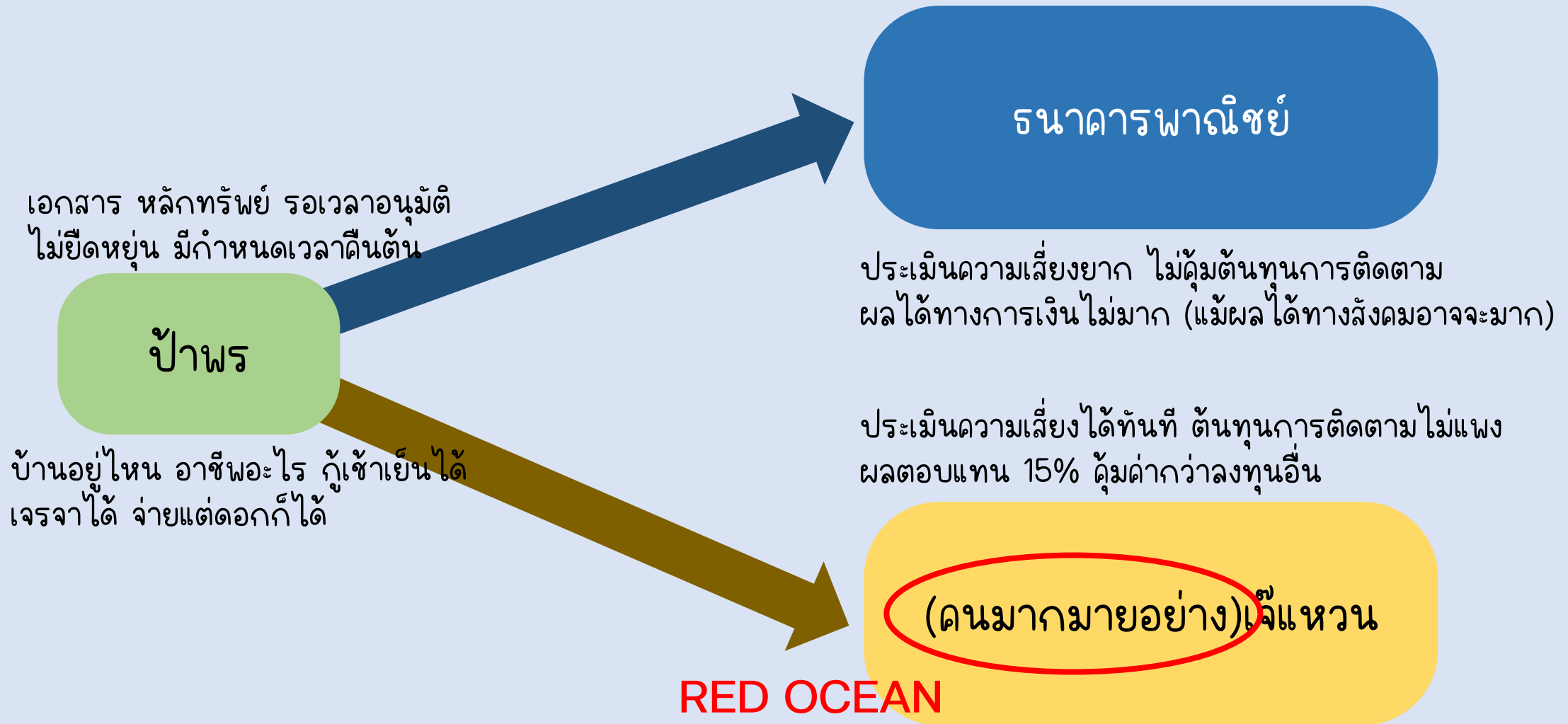
Decision Tree ของ ป้าพร

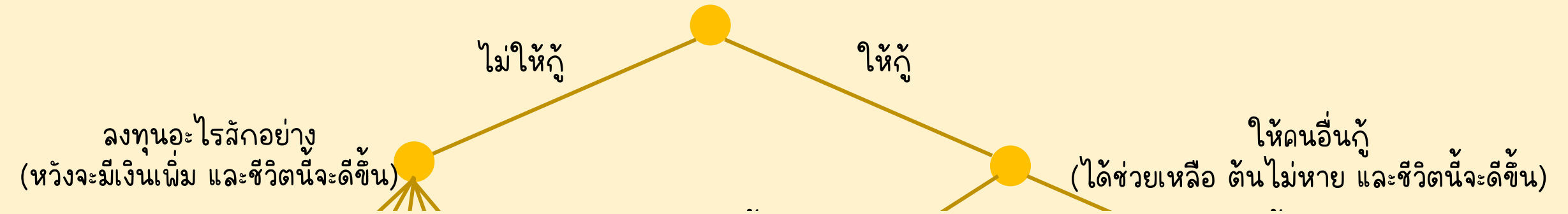
Options ของ ป้าพร

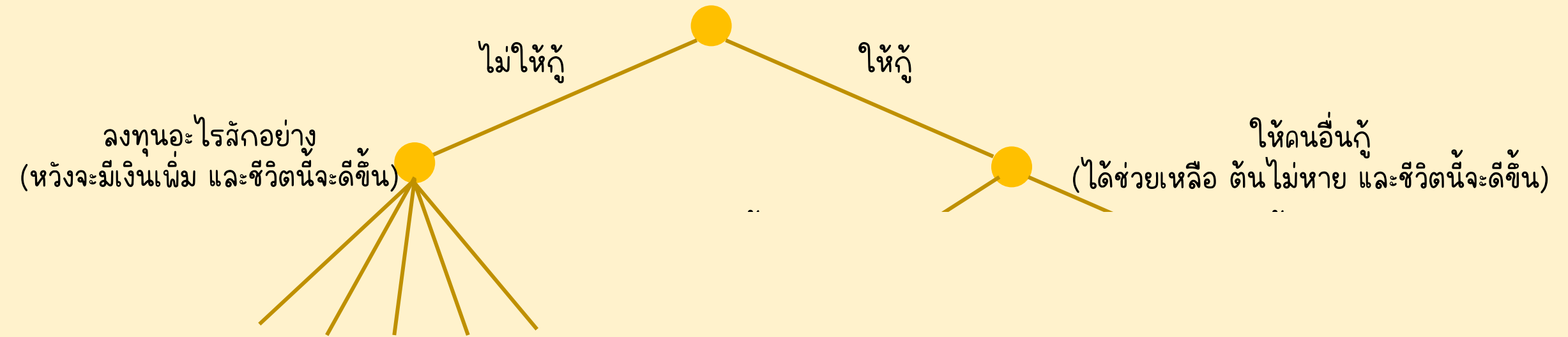
Options ของ ป้าพร

Decision Tree ของ เจ๊แหวน

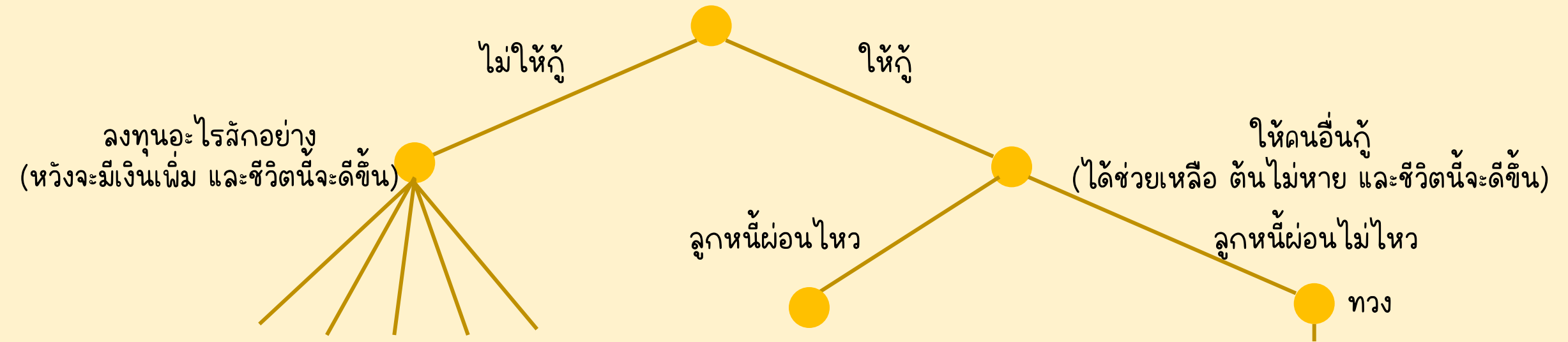

Decision Tree ของ เจ๊แหวน

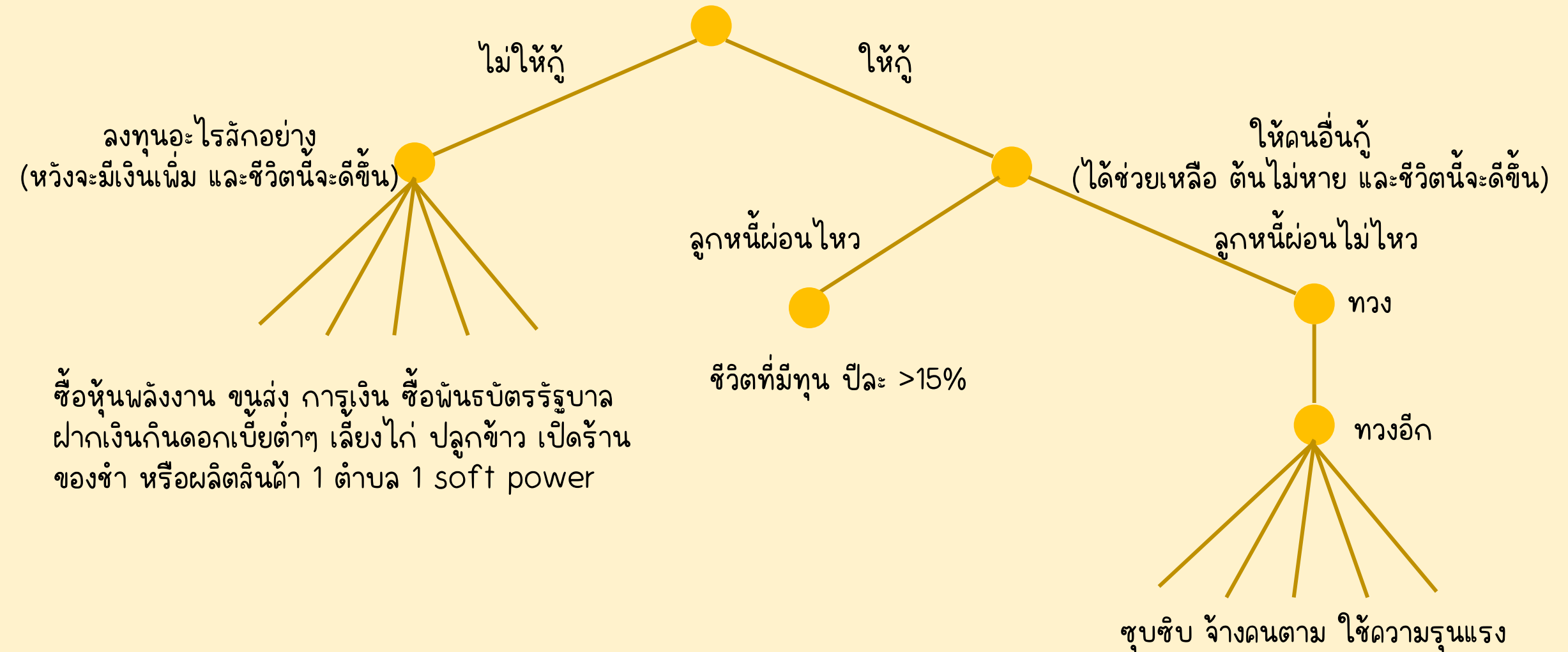
ซื้อหุ้นพลังงาน ขนส่ง การเงิน ซื้อพันธบัตรรัฐบาล
ฝากเงินกินดอกเบี้ยต่ำๆ เลี้ยงไก่ ปลูกข้าว เปิดร้าน
ของชำ หรือผลิตสินค้า 1 ตำบล 1 soft power

Decision Tree ของ เจ๊แหวน

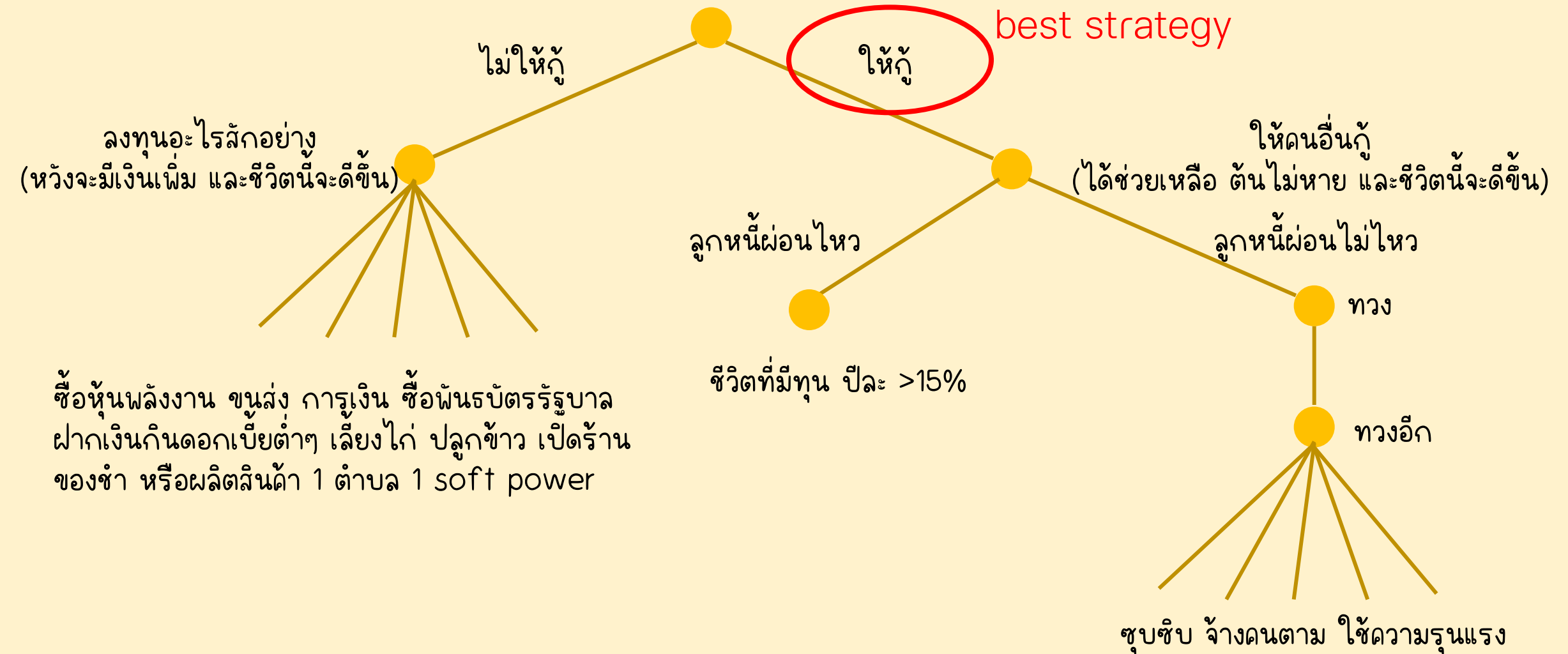

ซื้อหุ้นพลังงาน ขนส่ง การเงิน ซื้อพันธบัตรรัฐบาล
ฝากเงินกินดอกเบี้ยต่ำๆ เลี้ยงไก่ ปลุกข้าว เปิดร้าน
ของชำ หรือผลิตสินค้า 1 ตำบล 1 soft power

Decision Tree ของ เจ๊แหวน

Decision Tree ของ เจ๊แหวน

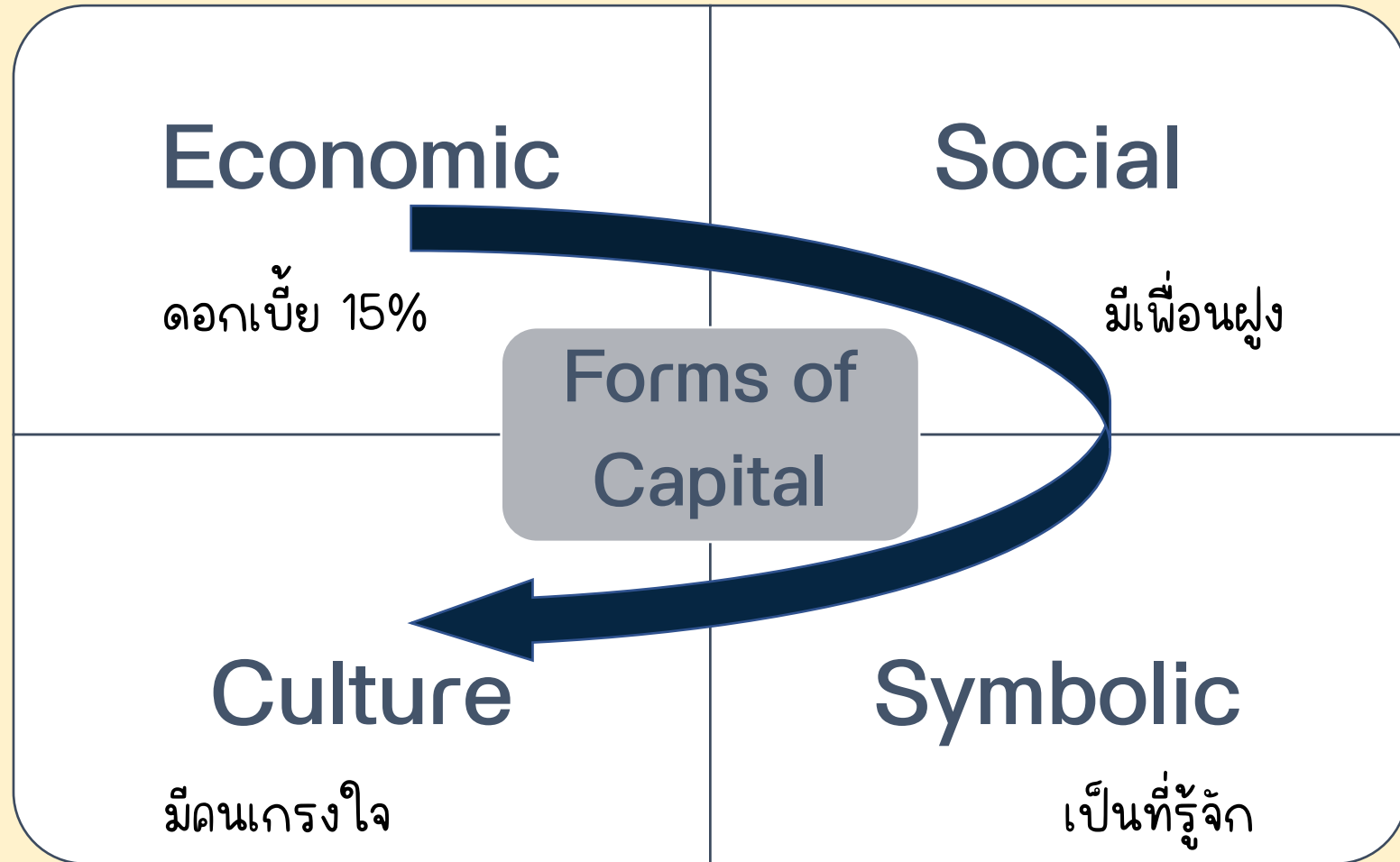
เราเห็นอะไรจากเรื่องนี้?

1

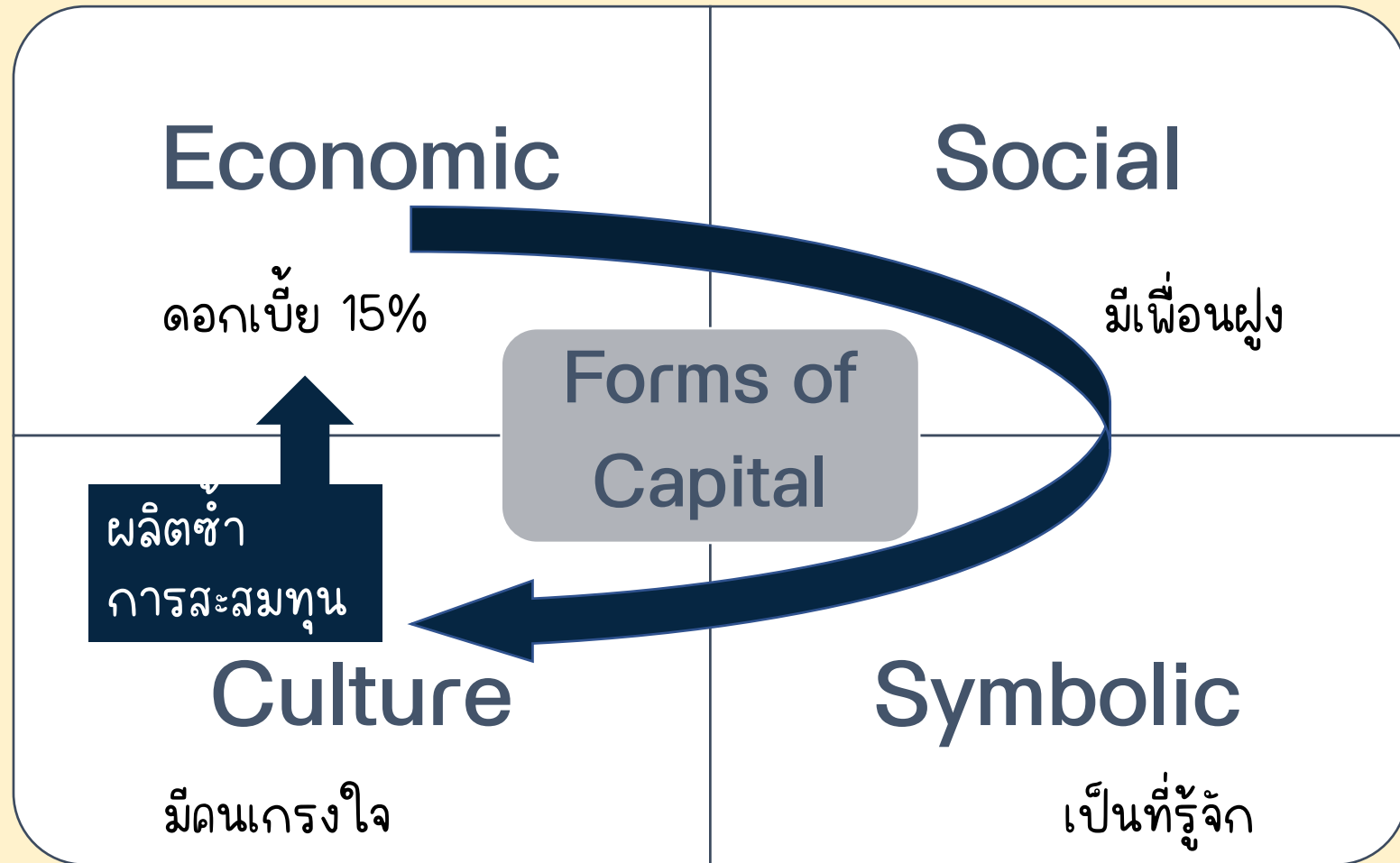
หนี้

อาจจะไม่ใช่กระบวนการ bridge ระหว่าง short term กับ long term
แต่เป็นธุรกิจเข้าเงินของคนมีเงินกับคนไม่มีเงินในสังคมเหลื่อมล้ำ
เป็นเกมของธุรกิจที่ไม่ได้ต้องการกลไกกำกับดูแลเงินระยะยาว
แต่ต้องการกลไกการทำกำไร(เก็บดอก ทวงหนี้)ระยะสั้น

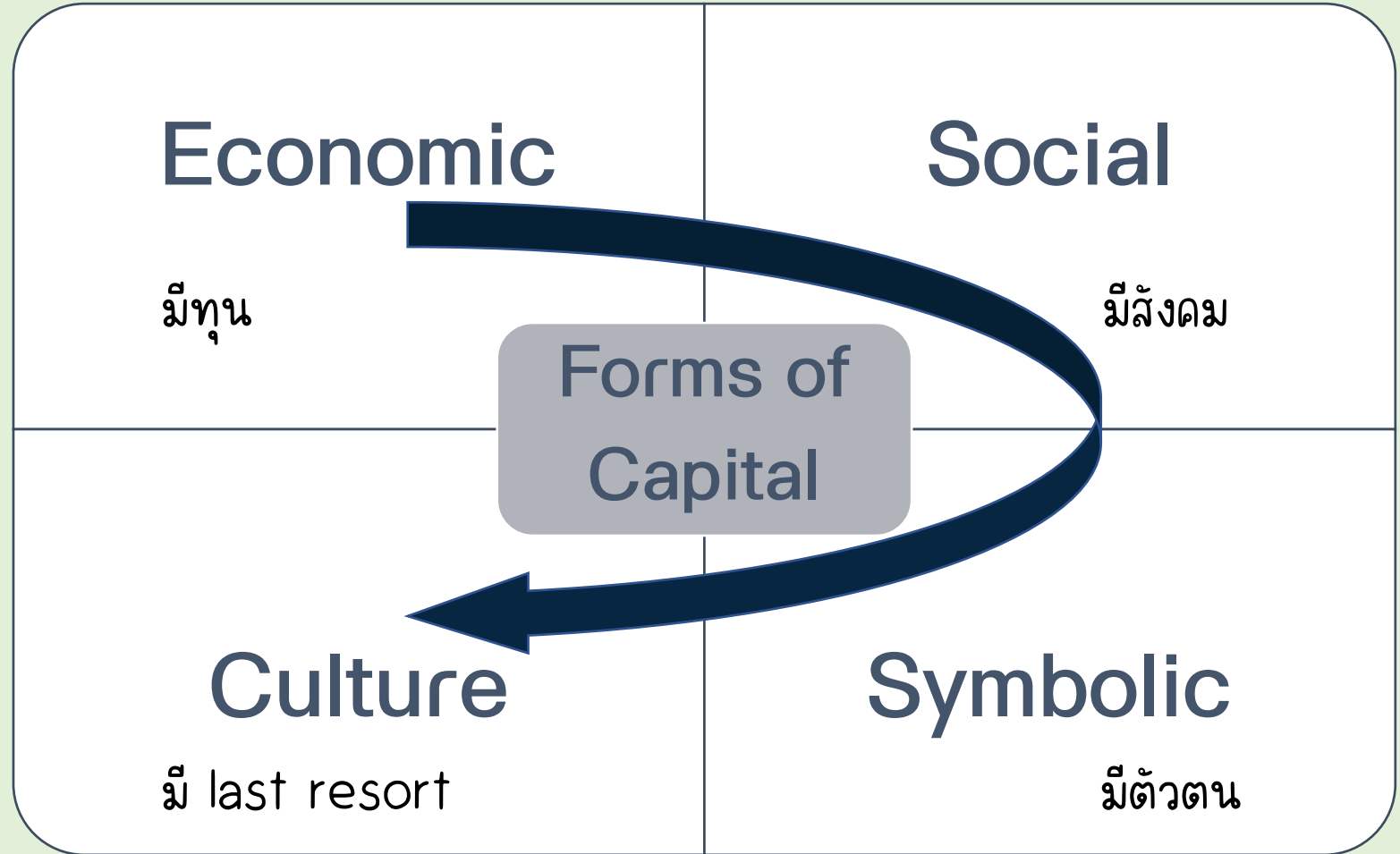
เจ๊เหวน's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

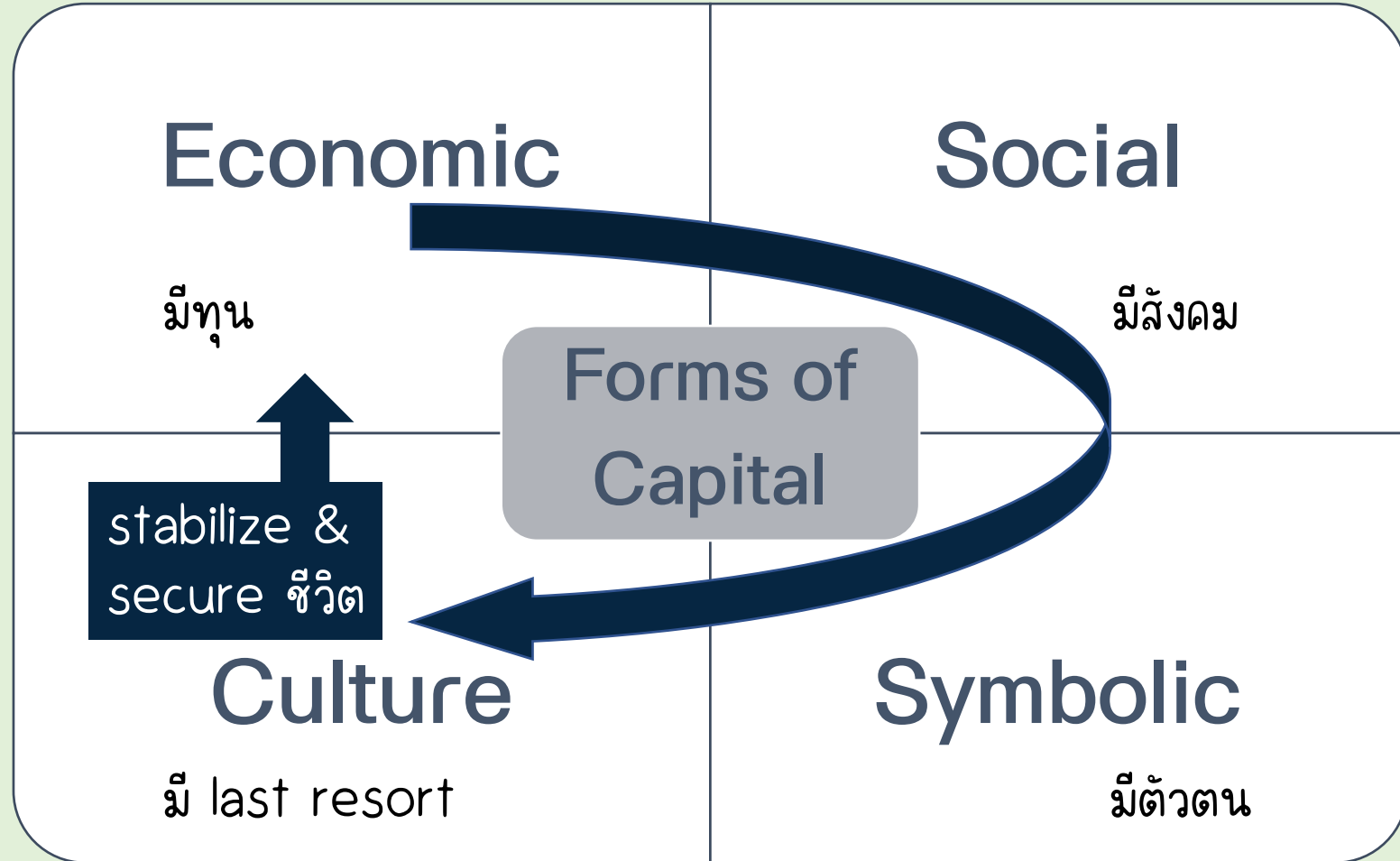
เจ๊เหวน's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

ป้าพร's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

ป้าพร's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

2

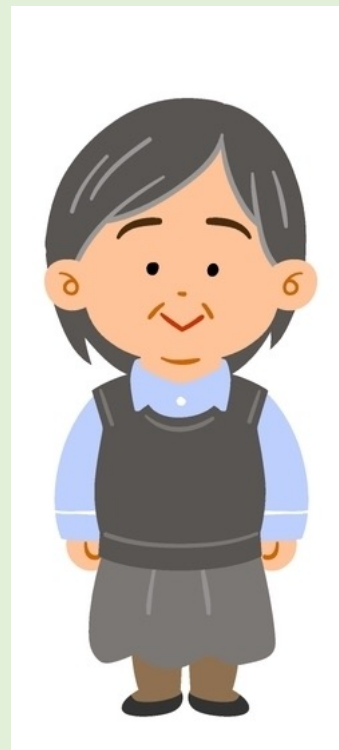
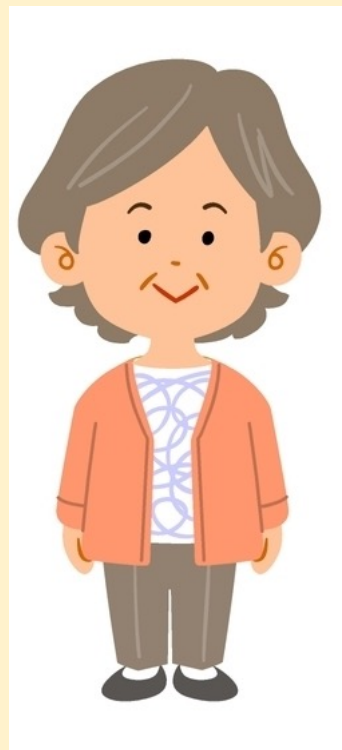
ดุลยภาพของตลาดหนึ่ง

ตามแนวคิดทุนของบูร์ดิเยอ ทำให้เห็นว่าทุกฝ่ายได้ประโยชน์จากดุลยภาพนี้
และหากไม่มีปัจจัยภายนอก ดุลยภาพนี้จะอยู่ใน Pareto Optimal ด้วย

เรื่องราวของ เจ๊แหวน กับ ป้าพร

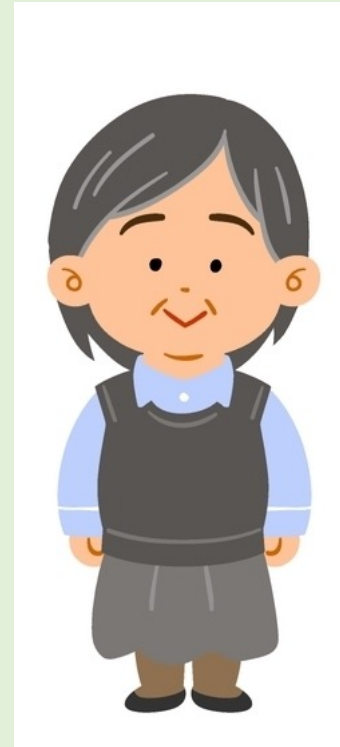
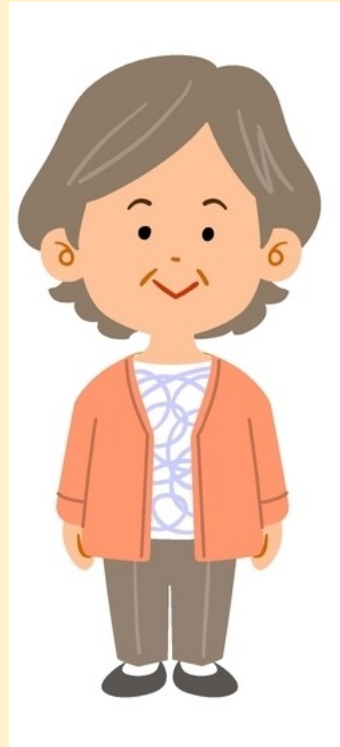

เรื่องราวของ น้องกำไล กับ E สมใจ

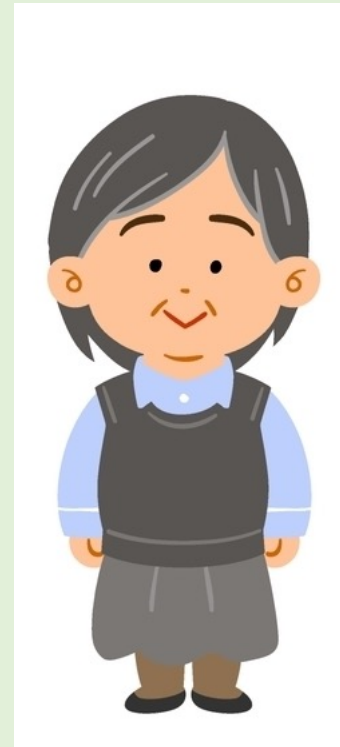
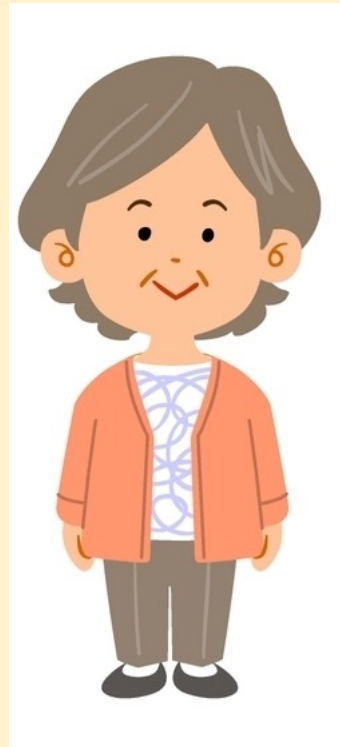
เรื่องราวของ น้องกำไล กับ Eสมใจ

- ทำงานบัญชี เป็นพนักงาน
เงินเดือน
- มีคอนโดในเมือง ไม่ต้องผ่อน
- มักไปกินข้าวเพื่อน ๆ สบายเรียน
- ออกทริปต่างจังหวัดกับเพื่อนที่
ทำงานบ่อย ๆ
- อยากก้าวหน้าในการงาน
และมีบัตรเครดิต

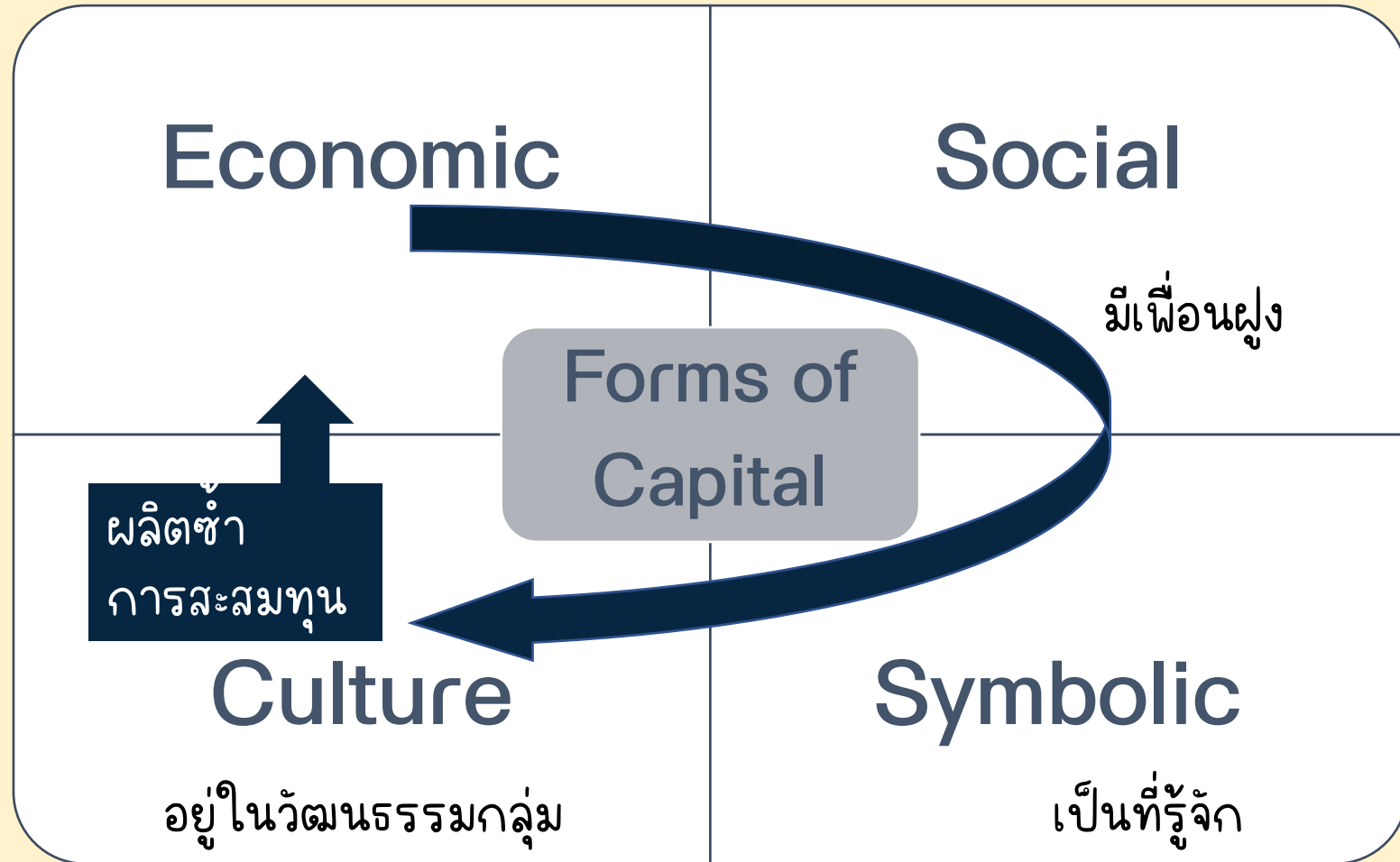
เรื่องราวของ น้องกำไล กับ E สมใจ

- ทำงานบัญชี เป็นพนักงานเงินเดือน
- มีคอนโดในเมือง ไม่ต้องผ่อน
- มักไปกินข้าวเพื่อน ๆ สบายเรียน
- ออกทริปต่างจังหวัดกับเพื่อนที่ทำงานบ่อย ๆ
- อยากก้าวหน้าในการทำงาน
และมีบัตรเครดิต

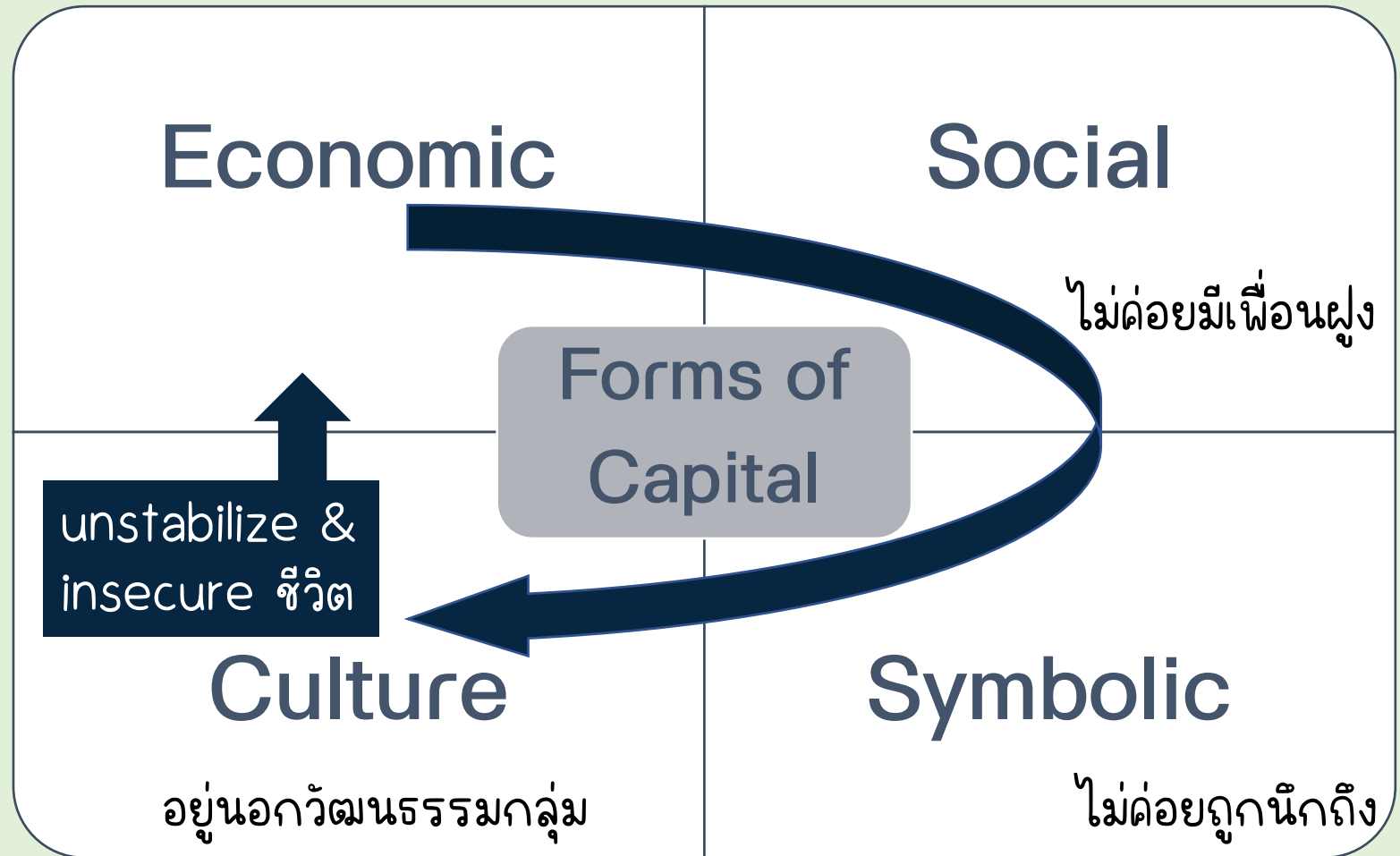

- ทำงานบัญชี เป็นพนักงานเงินเดือน บริษัทเดียวกับกำไล
- เช่าอพาร์ทเมนต์อยู่นอกเมือง
- ไม่ค่อยได้เจอกับเพื่อนสมัยเรียน
- ไม่ค่อยได้ออกทริปต่างจังหวัดกับเพื่อนที่ทำงาน
- อยากก้าวหน้าในการทำงาน
และมีบัตรเครดิต

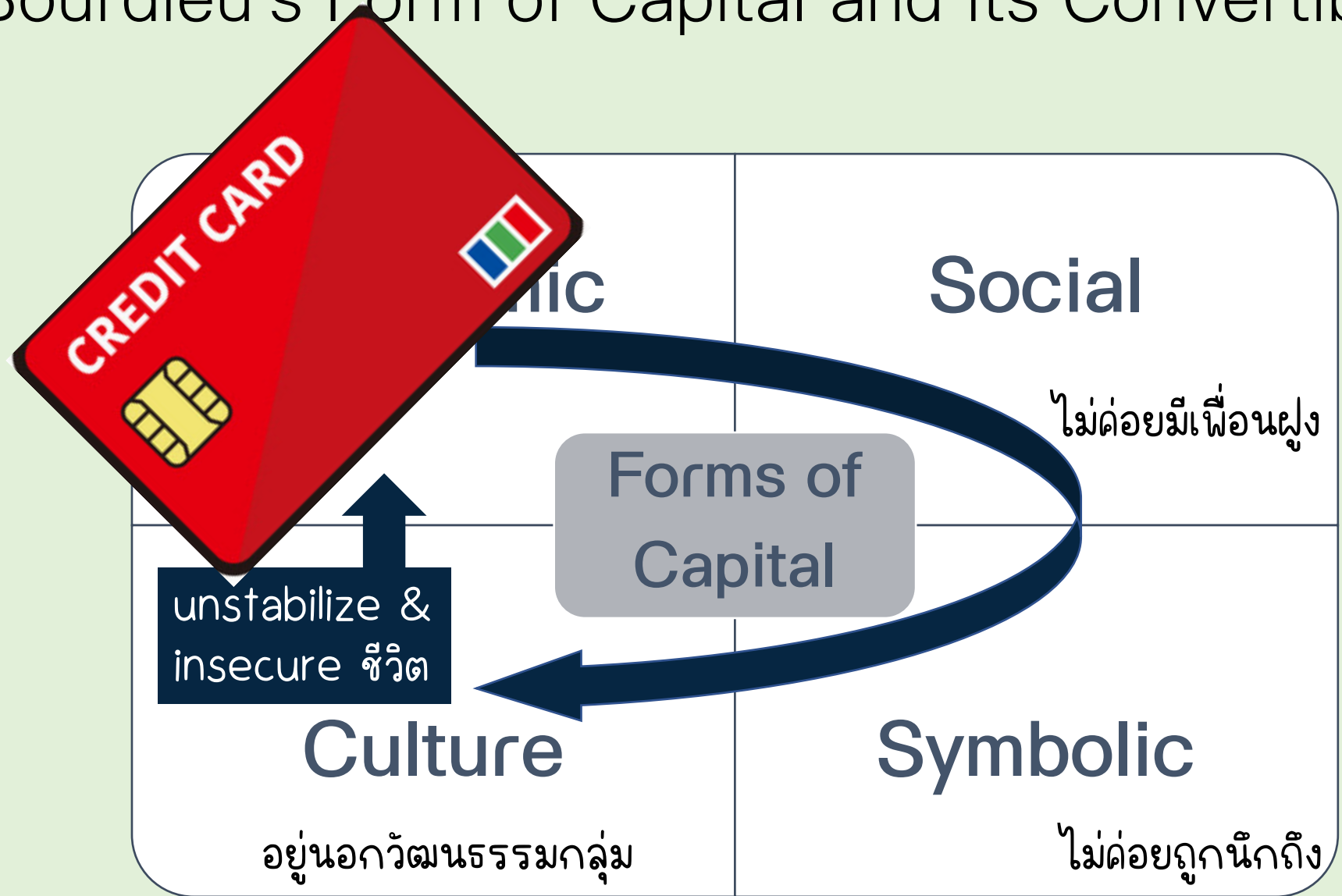
น้องกำไล's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

Essence's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

Essence's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

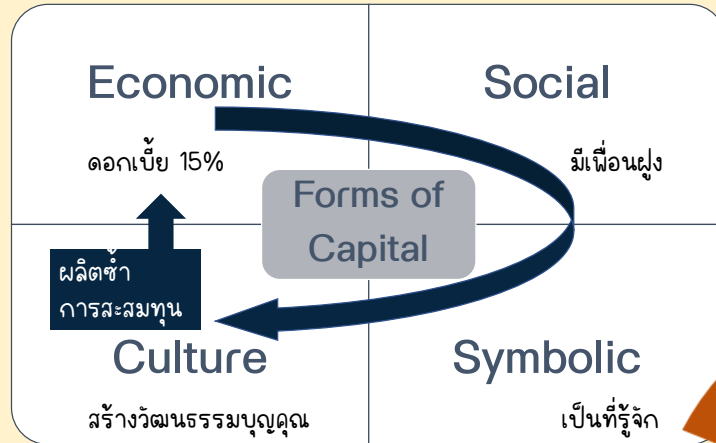

3

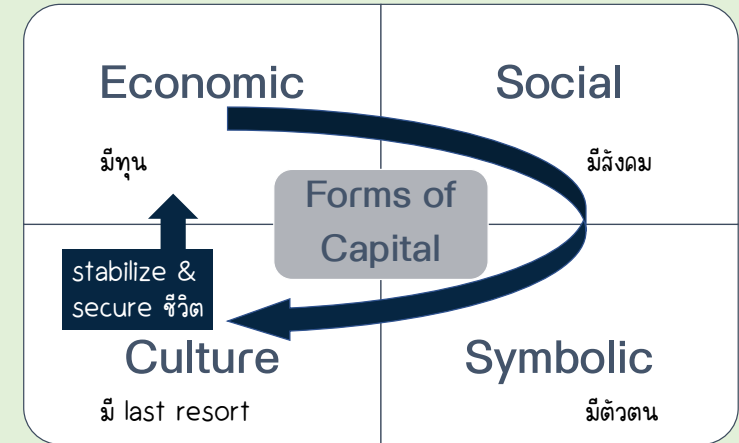
Debt is not a sin.

คนอย่าง E สมใจที่เป็นหนี้ไม่ได้เป็นคนไม่ดี
เขาอาจเป็นคนที่มี self control ปกติ
หรือเป็นคนที่มี self control สูงแล้ว แต่รายล้อมด้วยเพื่อนที่มี self control ปกติ
ทุกคนแค่อยู่ในสังคมที่ทุนนิยมไม่ได้ถูกกำกับอย่างเหมาะสม

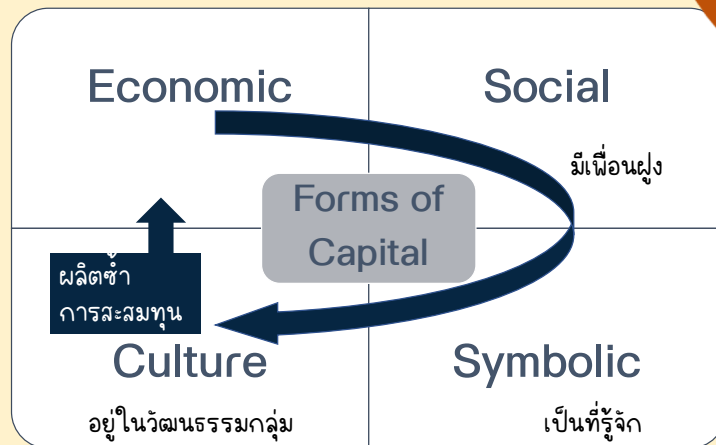
เจ๊หวาน's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

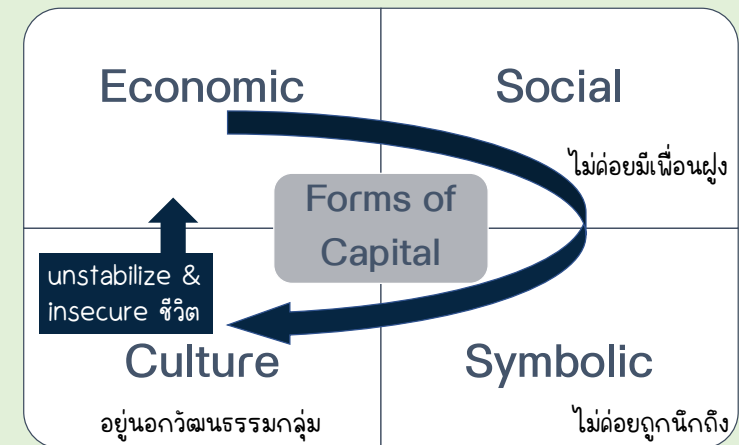
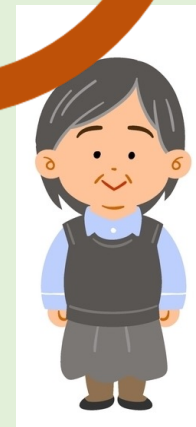
ป้าพร's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

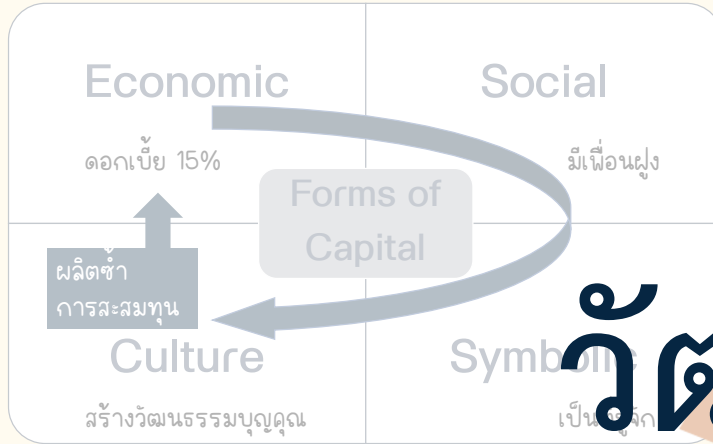
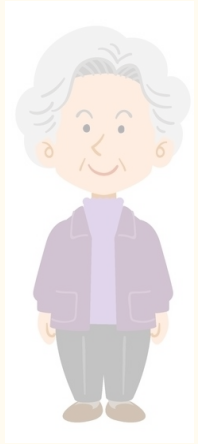
น้องกำไล's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

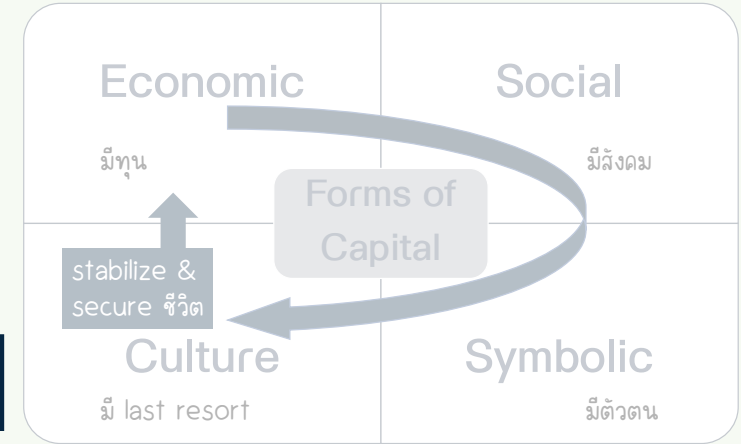
เอสมี's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

เจ๊หวาน's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

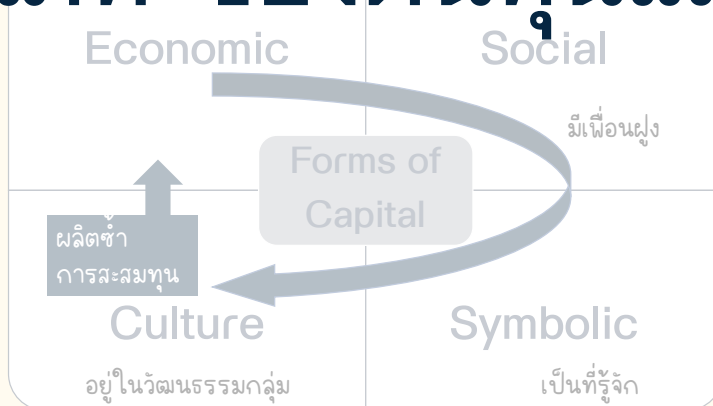
ป้าพร's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

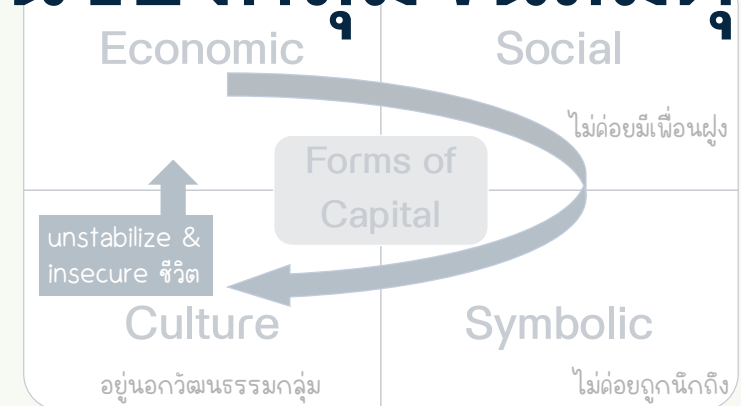
วัฒนธรรม

= กลไกการจัดสรรทรัพยากรที่พยายามเพิ่มหรือลด
“ประเภท”ของต้นทุนและผลประโยชน์ของกลุ่มจนสมดุล

น้องกำไล's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

อสมใจ's Bourdieu's Form of Capital and its Convertibility

นักเศรษฐศาสตร์เห็นอะไรจากเรื่องนี้?

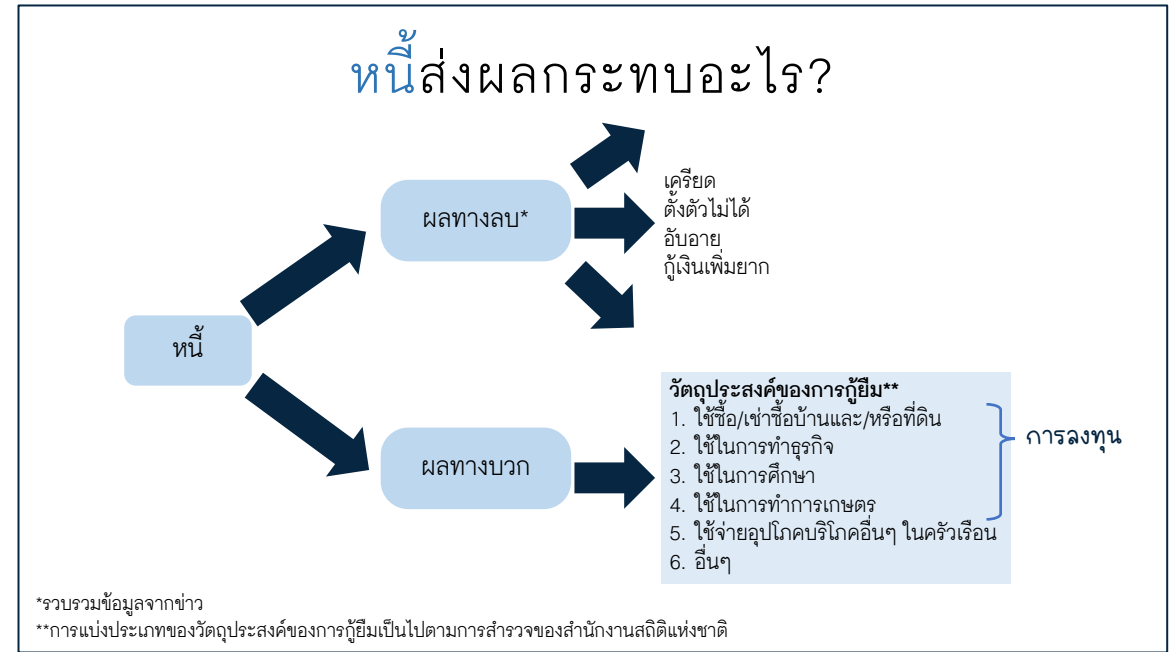
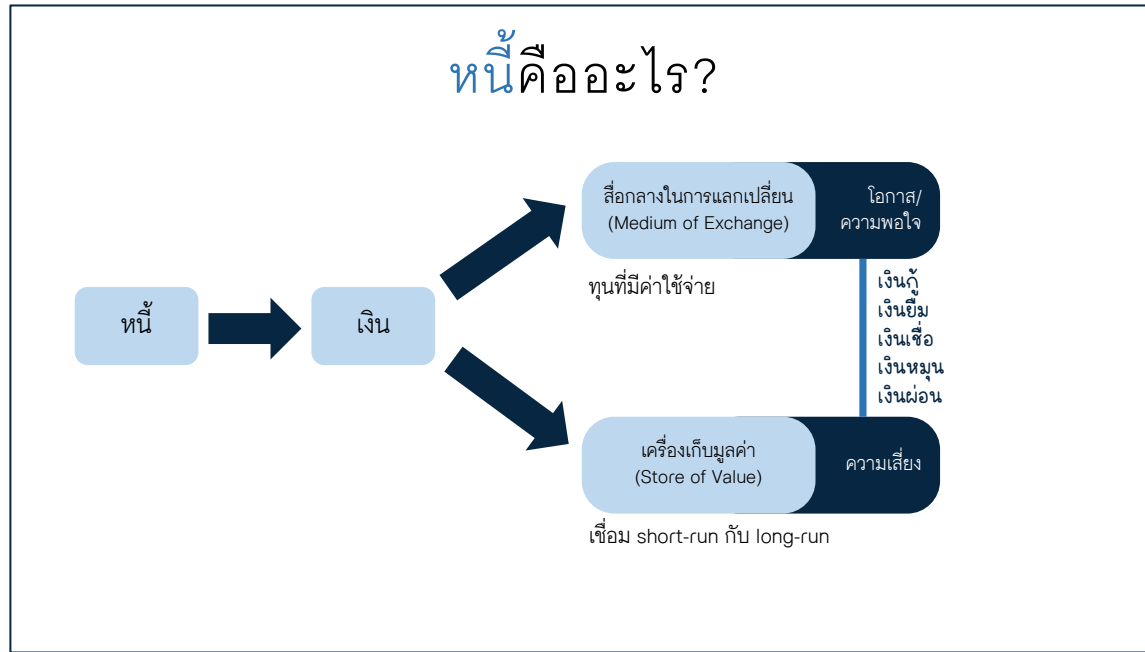
มูลค่าหนี้
ของป่าพรและEสมใจที่ไร้เหตุผล

ทุนทางเศรษฐกิจ
ของเจ้าแหวนที่เอาเปรียบ

ความไม่มีประสิทธิภาพ
ของระบบที่ไม่ครอบคลุม

แล้วนักเศรษฐศาสตร์ “การเมือง” เห็นอะไรจากเรื่องนี้?

1. “หนี้” ไม่ใช่ปัญหาโดด และไม่ใช่ว่าแค่เรื่องการเปลี่ยนมือของเงิน แต่เป็นปลายทางของปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคม ที่เปราะบาง “มาก” ต่อโอกาสในชีวิตที่ดีกว่าเดิม

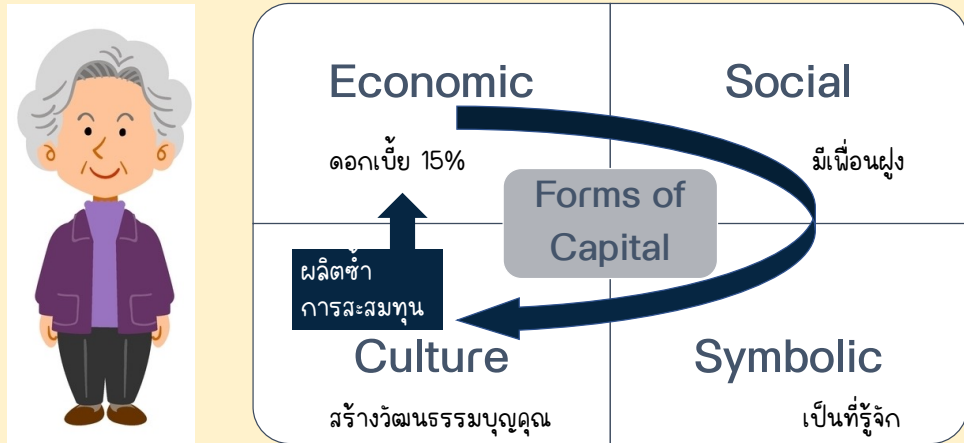

ข้อเสนอคือ **MACRO STRUCTURAL REFORM**

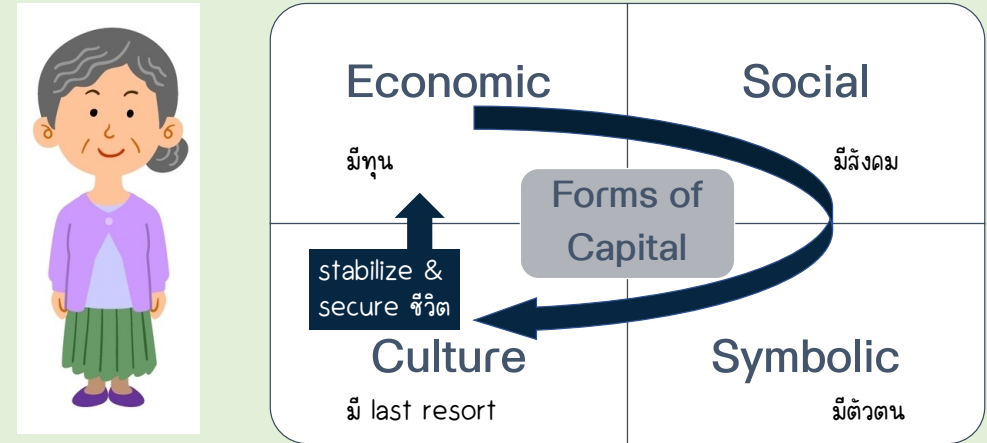
ต้องการการปฏิรูปโครงสร้างสังคมในทุกมิติไปควบคู่กัน ความเหลื่อมล้ำ หนี้นอกระบบ ทุนนิยมที่เอาเปรียบ รัฐที่ไร้ประสิทธิภาพ

2. “หนี้” ในฐานะของทุนมีหลายรูปแบบ และแปรเปลี่ยนได้ สอดคล้องกับการสะสมทุนของมนุษย์ที่กว้างไกลกว่าทุนเศรษฐกิจ

เจ๊หวาน’s Bourdieu’s Form of Capital and its Convertibility

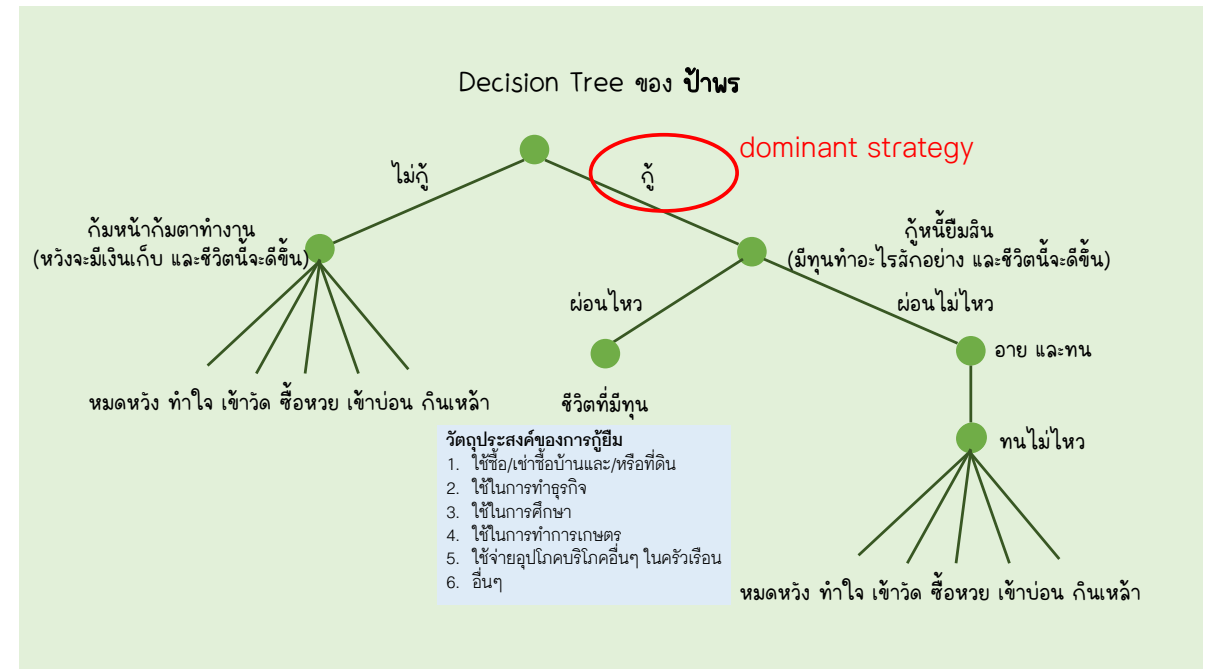
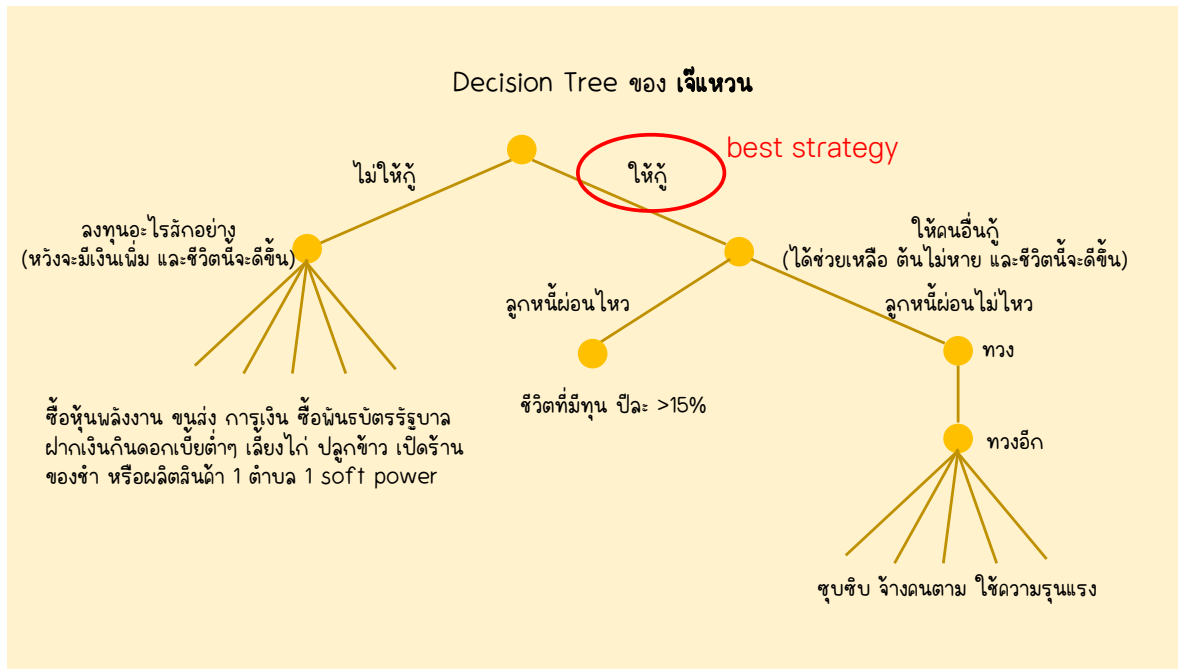
ป้าพร’s Bourdieu’s Form of Capital and its Convertibility

ข้อเสนอคือ **EQUILIBRIUM OUTSIDE ECONOMIC CONCEPT**

ต้องคำนึงถึงบทบาทอื่นของหนี้ในชีวิตคนด้วย การลดหนี้อาจจะต้องทำไปพร้อมกับการเพิ่มรายได้ที่มีประสิทธิภาพ รายได้ไม่เพิ่ม แต่อดทนไม่ก่อหนี้อาจจะลดหนี้ยากกว่าเพิ่มรายได้แต่หนี้คงเดิม

3. วัฒนธรรม“หนี้” ช่วยให้เกิดดุลยภาพเชิงสังคม (อย่างน้อยในระยะสั้น) ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่กระจายทางเลือกให้ทุกคนอย่าง “ไม่” เป็นธรรม

ข้อเสนอคือ **TRANSITIONAL COST OF PARETO EFFICIENCY**
ต้องให้ความสำคัญกับการค่อยๆ ปรับตัวระยะสั้น ไม่น้อยไปกว่าเป้าหมายการสร้างความเป็นธรรม
ในระยะยาว การขยาย credit for all จะช่วยให้สังคมได้ประโยชน์
และการแก้ปัญหาความ “ไม่” เป็นธรรมในสังคมด้วยนโยบายที่ “ไม่” เป็นธรรมพึงต้องระวัง

เรื่องราวของ เจ๊แหวน น้องกำไล กับ ป้าพร E สมใจ

